

Załącznik nr 1

IDENTYFIKACJA I OCENA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ SPOSOBY ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA TYCH ZAGROŻEŃ I ICH SKUTKÓW

I. Zagrożenia wewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Urbanizacja Parku prowadząca do degradacji walorów przyrodniczych i krajobrazowych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontynuacja działań zmierzających do opracowania planu ochrony i uzyskania dla niego społecznej akceptacji. 2. Działania na rzecz wprowadzenia do planu ochrony Parku oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i planów zagospodarowania przestrzennego województwa postanowień ograniczających zabudowę terenu Parku, w szczególności obszarów położonych poza granicami skupionej zabudowy miejscowości, oraz innych zasad i wytycznych dotyczących gospodarowania przestrzenią i budownictwa na terenie Parku. 3. Działania zmierzające do ograniczenia zabudowy na terenie Parku, w ramach uzgodnień decyzji o warunkach zabudowy. 4. Wykupy gruntów prywatnych znajdujących się na terenie Parku
2	Niezadowalający lub zły stan ochrony przedmiotów ochrony Natura 2000	Poprawianie lub odtwarzanie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt będących przedmiotami ochrony na obszarze Natura 2000
3	Zmniejszanie się różnorodności biologicznej poprzez ekspansję obcych gatunków roślin i zwierząt	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eliminowanie obcych gatunków zagrażających rodzimym gatunkom. 2. Monitoring obcych gatunków inwazyjnych
4	Zanieczyszczenie powietrza i powierzchni gleby	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zbiórka, segregacja i wywóz odpadów stałych we współpracy z samorządem lokalnym. 2. Likwidacja nielegalnych składowisk odpadów i rekultywacja terenu. 3. Termomodernizacja budynków stanowiących własność Parku oraz modernizacja systemów ich ogrzewania. 4. Wprowadzanie i popularyzacja technologii wykorzystania odnawialnych źródeł energii. 5. Monitoring jakości powietrza i gleby
5	Zanieczyszczenie wód	<p>Ograniczanie dopływu substancji biogenych i eliminowanie dopływu zanieczyszczonych wód, poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) popieranie i propagowanie systemu rozbudowy oczyszczania ścieków i kanalizacji wsi, a także oczyszczania ścieków burzowych, 2) ograniczanie zanieczyszczania wód powierzchniowych i podziemnych odciekami z przyzmu obornika - budowa płyt obornikowych, 3) usuwanie zanieczyszczeń antropogenicznych – odpadów, 4) utrzymanie i odtwarzanie trwałej pokrywy roślinnej w strefie brzegowej wód, 5) zachowanie nieużytków i innych gruntów z trwałą pokrywą roślinną w zlewniach dopływów jezior i w zlewniach bezpośrednich jezior,

		6) wpływanie na ograniczanie stosowania nawozów mineralnych i środków ochrony roślin w zlewniach bezpośrednich jezior, 7) wykupy gruntów położonych w zlewniach bezpośrednich jezior i rzek, 8) prowadzenie badań naukowych i monitoringu jakości wód, 9) ograniczanie skutków eutrofizacji jezior poprzez sterowanie strukturą i liczebnością zespołów ryb, 10) zachęcanie rolników z terenu Parku i otuliny do uczestnictwa w programach rolno-środowiskowych
6	Utrata stabilności zasobów wodnych	Utrzymanie właściwego poziomu (stanu) wód powierzchniowych i gruntowych, poprzez: 1) zapobieganie osuszania terenów podmokłych i likwidacji drobnych zbiorników wodnych, 2) ochrona małej retencji - wykonywanie zastawek, likwidacja rowów odwadniających, odtwarzanie śródpolnych i śródleśnych oczek wodnych, 3) utrzymanie naturalnego ustroju wodnego cieków, 4) prowadzenie monitoringu hydrologicznego
7	Zmniejszanie różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych	1. Zachowanie lub odtwarzanie różnorodności biologicznej właściwej dla danego zbiorowiska leśnego, w szczególności przez zachowanie lub przywracanie siedlisk roślin, zwierząt lub grzybów, a w razie potrzeby, przez wprowadzanie tych gatunków. 2. Zwiększanie zasobów rozkładającego się drewna, poprzez pozostawienie zamierających i martwych drzew w tym drzew iglastych o ponadprzeciętnych rozmiarach
8	1. Niezgodność składu gatunkowego i struktury przestrzennej drzewostanów z naturalnym zbiorowiskiem leśnym. 2. Obniżenie naturalnej odporności ekosystemów leśnych na działanie czynników biotycznych i abiotycznych	Przywracanie składu gatunkowego i struktury przestrzennej drzewostanów zgodnej z naturalnym zbiorowiskiem leśnym, poprzez: 1) cięcia regulujące strukturę przestrzenną, gatunkową i wiekową – pielęgnacyjno-hodowlane i ochronne, 2) dolesianie wybranych luk i przerzedzeń, poprawki i uzupełnienia gatunkami zgodnymi z naturalnym zbiorowiskiem leśnym, 3) porządkowanie powierzchni i przygotowanie gleby pod odnowienia, 4) pielęgnację upraw, 5) inicjowanie odnowień naturalnych, 6) prowadzenie działań renaturalizacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem siedlisk i gatunków chronionych w ramach sieci Natura 2000
9	Zagrożenie trwałości ekosystemów leśnych przez nadmiernie rozmnażające się owady i grzyby	Zwalczanie nadmiernie rozmnażających się owadów i grzybów, poprzez: 1) prognozowanie występowania owadów, 2) wykładanie pułapek, 3) wyszukiwanie i usuwanie części drzew zasiedlonych przez kambiofagi, 4) usuwanie części drzew iglastych przewróconych lub złamanych w wyniku działania czynników abiotycznych, 5) terminowe korowanie drewna zasiedlonego przez kambiofagi, 6) mechaniczne rozdrabnianie pozostających części drzew, które mogą się stać bazą rozmnożeńiową dla kambiofagów, z pozostawieniem zrębków na powierzchni
10	Nadmierne uszkodzenia w lasach powodowane przez ssaki roślinożerne	Zabezpieczanie drzewostanów poprzez: 1) regulację liczebności oraz struktury wiekowej i płciowej jelenia (<i>Cervus elaphus</i>), sarny (<i>Capreolus capreolus</i>) i dzika (<i>Sus scrofa</i>), 2) zabezpieczanie upraw leśnych przed zgryzaniem i spalowaniem, 3) zwiększenie bazy żerowej poprzez uprawę poletek z uprawami rolnymi, 4) okresowe obserwacje uszkodzeń drzewostanów
11	Pożary	1. Wykonanie i odnawianie pasów przeciwpożarowych. 2. Utrzymanie wyznaczonych dróg w stanie przejezdności. 3. Stała kontrola terenu w okresie zagrożenia pożarowego. 4. Gaszenie pożarów.

		<ol style="list-style-type: none"> 5. Konserwacja punktów czerpania wody. 6. Usuwanie materiałów łatwopalnych z terenów zagrożonych. 7. Remont i wymiana tablic informacyjnych o zagrożeniach pożarowych
12	Zmniejszanie się różnorodności biologicznej w nieleśnych ekosystemach lądowych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powstrzymywanie (na wybranych obszarach) sukcesji zbiorowisk nieleśnych, poprzez usuwanie drzew i krzewów. 2. Wykaszanie roślinności dostosowane terminem i intensywnością do typu zbiorowisk roślinnych oraz biologicznych właściwości popieranych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów. 3. Zachowanie lub odtwarzanie różnorodności biologicznej właściwej dla danego typu ekosystemu, w szczególności przez zachowanie lub przywracanie siedlisk roślin, zwierząt lub grzybów, a w razie potrzeby, przez wprowadzanie tych gatunków. 4. Utrzymanie gruntów uprawnych w kulturze rolnej. 5. Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk. 6. Wykupy przyrodniczo cennych gruntów nieleśnych. 7. Aktywna ochrona stanowisk cennych gatunków i restytucja siedlisk, inwentaryzacja i eliminacja inwazyjnych gatunków obcych, zachowanie gospodarki ekstensywnej i tradycyjnych sposobów użytkowania gruntów rolnych. 8. Restytucja tradycyjnych ras zwierząt i odmian roślin uprawnych
13	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zaburzenia w strukturze troficznej ekosystemów wodnych i w składzie gatunkowym ichtiofauny. 2. Spadek różnorodności i zmiany struktury gatunkowej i liczebności ryb 	<p>Regulacja struktury gatunkowej i liczebności ryb poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zarybienia wybranych wód Parku wylęgiem i narybkiem gatunków zagrożonych wyginięciem oraz wykazujących niską liczebność, 2) restytucję gatunków, które wyginęły w wyniku antropopresji, 3) odłowy regulacyjne i kontrolne, 4) badania naukowe i monitoring zmian zachodzących w strukturze i liczebności zespołów ichtiofauny, 5) zwalczanie kłusownictwa rybackiego, dostosowanie zasad wędkowania do potrzeb ochrony ekosystemów wodnych, 6) pozyskanie ikry siei (<i>Coregonus lavaretus</i>), sielawy (<i>Coregonus albula</i>) i szczupaka (<i>Esox lucius</i>), hodowlę wylęgu w warunkach kontrolowanych
14	Wzrastająca presja kormorana czarnego (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uwzględnianie wzrastającej presji kormorana czarnego (<i>Phalacrocorax carbo</i>) na ryby przy ustalaniu wielkości odłowów regulacyjnych. 2. Kompensacja presji na rybostan poprzez zarybienia. 3. Monitoring liczebności kormorana
15	Pogarszanie się warunków sanitarnych i tlenowych w strefie trzcinowisk jezior	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zimowe koszenie części trzcinowisk. 2. Częściowe usuwanie skoszonej roślinności wynurzonej z wybranych akwenów
16	Zanikanie i przekształcanie siedlisk gatunków zwierząt	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zachowanie różnorodności, powierzchni i właściwego środowiska życia zwierząt. 2. Tworzenie siedlisk zastępczych. 3. Monitoring populacji zwierząt
17	Utrudnienia w przemieszczaniu się zwierząt przez drogi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa bezkolizyjnych przejść dla zwierząt przez ciągi komunikacyjne. 2. Działania na rzecz ograniczenia prędkości jazdy na wybranych odcinkach dróg
18	Nieszczęśliwe zdarzenia losowe, którym ulegają zwierzęta	Okresowe przetrzymywanie i leczenie zwierząt wymagających opieki w celu ich powrotu do naturalnego środowiska
19	Zużycie techniczne obiektów kultury materialnej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Konserwacja i rewaloryzacja obiektów znajdujących się w użytkowaniu wieczystym Parku. 2. Wspieranie ochrony zabytków i obiektów zabytkowych stanowiących własność innych podmiotów niż Skarb Państwa, poprzez pomoc w pozyskiwaniu środków finansowych. 3. Wykupy obiektów kultury materialnej
20	1. Nadmierna presja	1. Wprowadzanie ograniczeń dotyczących miejsc, terminów i sposobów

	turystyczna i rekreacyjna. 2. Niekontrolowana penetracja terenu Parku przez ludzi	udostępnienia. 2. Egzekwowanie zakazu wstępu do stref wyłączonych z turystyki. 3. Budowa i utrzymanie urządzeń służących kanalizowaniu ruchu turystycznego, w tym oznakowań szlaków turystycznych. 4. Ustawianie barier w celu uniemożliwienia wjazdu pojazdów na drogi dla nich niedostępne. 5. Prowadzenie działalności edukacyjnej
21	Przestępstwa i wykroczenia przeciwko przyrodzie i środowisku Parku	1. Zwalczanie przestępstw i wykroczeń. 2. Prowadzenie powszechnej, wielokierunkowej i różnorodnej edukacji środowiskowej. 3. Rozwój polityki informacyjnej Parku oraz rozwijanie form komunikacji społecznej. 4. Współdziałanie z organizacjami pozarządowymi. 5. Utrzymanie ośrodków edukacji przyrodniczej i kulturowej
22	Niewystarczający zakres inwentaryzacji zasobów, tworów i składników przyrody	Prowadzenie inwentaryzacji, badań naukowych i monitoringu

II. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Zanieczyszczenie środowiska spowodowane intensyfikacją rolnictwa	Popularyzacja i wdrażanie programów rolno-środowiskowych
2	Erozja gleb (wodna i wietrzna) związana z intensyfikacją rolnictwa	Dążenie do: 1) utrzymania i odtwarzania trwałej pokrywy roślinnej na stokach i powierzchniach otwartych, 2) prowadzenia zabiegów agrotechnicznych w poprzek stoku, 3) minimalizowania czasu, w którym uprawiana gleba jest pozbawiona roślinności, 4) zachowania obecnej mozaikowej struktury użytków rolnych, 5) zabezpieczania mechanicznego stoków, 6) realizacji programów rolno-środowiskowych, 7) wykupów gruntów zagrożonych erozją
3	Przerwanie powiązań przyrodniczych Parku poprzez rozbudowę dróg znajdujących się na terenie Parku, a w wyniku tego doprowadzenie do degeneracji (zubożenia gatunkowego) flory i fauny Parku	Dążenie do: 1) utrzymania obecnych klas dróg wojewódzkich i powiatowych przecinających Park, w szczególności wojewódzkiej nr 563 Suwałki – Sejny, 2) oznakowania i ograniczenia szybkości na drogach przecinających Park
4	Obniżenie poziomu wód gruntowych, wysychanie i murszenie torfowisk	1. Budowa, odnawianie i konserwacja infrastruktury technicznej wspomagającej retencję wód. 2. Monitorowanie stanu wód. 3. Utrzymanie w stanie naturalnym lub renaturyzacja torfowisk, w szczególności dzięki ich wykupom
5	Spadek różnorodności gatunkowej i biologicznej zwierząt	1. Restytucja i reintrodukcja gatunków zwierząt, które dawniej występowały na terenie Parku. 2. Sterowanie zagęszczeniem, strukturą gatunkową, wiekową i przestrzenną wybranych populacji zwierząt.

		<ol style="list-style-type: none"> 3. Zasilanie populacji gatunków rzadkich i zagrożonych nowymi osobnikami. 4. Odtwarzanie siedlisk. 5. Restytucja rodzimych ras zwierząt gospodarskich
--	--	---

III. Zagrożenia zewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji i minimalizacji zagrożeń i ich skutków
1	Urbanizacja niektórych obszarów otuliny Parku mająca wpływ na przyrodę i krajobraz terenów wewnątrz Parku	Działania na rzecz wprowadzenia do powstającego planu ochrony Parku, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego postanowień ograniczających zabudowę w wybranych miejscach w pobliżu granic Parku
2	Zmiany stosunków wodnych w otulinie Parku	Wprowadzenie w powstającym planie ochrony Parku postanowień dotyczących utrzymania właściwego poziomu wód powierzchniowych w otulinie Parku, w szczególności w zakresie: <ol style="list-style-type: none"> 1) zabezpieczenia przed osuszeniem terenów podmokłych (mokradel i torfowisk) powiązanych z terenem Parku, 2) niedopuszczenia do lokalizacji kopalni kruszyw, której funkcjonowanie może spowodować obniżenie poziomu wód gruntowych wewnątrz Parku i doprowadzić do zmiany kierunku strumienia wymiany podziemnej w jeziorach Parku
3	Zanieczyszczenie wód w otulinie Parku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Popieranie rozbudowy systemu oczyszczania ścieków i kanalizacji w zlewniach wód Parku. 2. Popieranie rolnictwa ekologicznego, poprzez wpływanie na ograniczenie stosowania nawozów mineralnych i środków ochrony roślin. 3. Ograniczanie zanieczyszczania wód powierzchniowych i podziemnych odciekami z przym obornika. 4. Zachęcanie rolników z terenu Parku i otuliny do uczestnictwa w programach rolno-środowiskowych
4	Zanieczyszczenie powietrza	Zachęcanie do: <ol style="list-style-type: none"> 1) modernizacji systemów ogrzewania poprzez wprowadzanie i popularyzację technologii wykorzystania odnawialnych źródeł energii, 2) termomodernizacji budynków
5	Zanikanie i przekształcanie siedlisk gatunków roślin i zwierząt	Dążenie do wykupienia i objęcia ochroną gruntów z cennymi siedliskami roślin i zwierząt przylegających do granic Parku, w szczególności gruntów hydrogenicznych, położonych: <ol style="list-style-type: none"> 1) przy południowo-wschodniej granicy Parku we wsi Sarnetki, 2) przy północno-wschodnim brzegu jeziora Pierty, 3) na cyplu pomiędzy jeziorami Czarne i Krzywe, 4) przylegających do jezior Długie i Okrągłe wzdłuż zachodniej granicy Parku
6	Ekspansja obcych gatunków roślin i zwierząt	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zachęcanie do uprawy i hodowli rodzimych roślin i zwierząt w otulinie Parku. 2. Usuwanie ekspansywnych obcych gatunków roślin. 3. Ograniczanie liczebności obcych gatunków zwierząt stanowiących zagrożenie dla istnienia gatunków rodzimych

IV. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Zanieczyszczenie środowiska powodowane przez: <ol style="list-style-type: none"> 1) nowe obiekty przemysłowe, 2) inwestycje drogowe 	Starania o wprowadzenie do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i wojewódzkich planów zagospodarowania przestrzennego postanowień ograniczających w otulinie Parku budowę obiektów przemysłowych lub inwestycji

		drogowych mogących negatywnie wpływać na środowisko wewnątrz Parku
2	1. Przerwanie korytarzy ekologicznych, wpływające na zachwianie spójności Parku z siecią obszarów Natura 2000. 2. Budowa farm wiatrowych stwarzających zagrożenie bytowania cennych gatunków ptaków migrujących oraz gniazdujących w Parku i żerujących poza jego granicami	Starania o wprowadzenie do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i wojewódzkich planów zagospodarowania przestrzennego postanowień ograniczających budowę farm wiatrowych na trasach wędrówek oraz na obszarach żerowania ptaków, podlegających ochronie ścisłej na mocy prawa krajowego oraz prawa wspólnotowego, w szczególności załącznika I dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie dzikiego ptactwa
3	Pogorszenie jakości wody cieków wpływających na obszar Parku (Czarna Hańcza, Wiatrołuza i Kamionka)	Kontrola jakości wody i wielkości ładunków transportowanych tymi rzekami

¹⁾ Zagrożenia uszeregowano według najistotniejszego.

Załącznik nr 2

OPIS SPOSOBÓW OCHRONNY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW Z PODANIEM RODZAJU, ROZMIARU I LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ

I. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach objętych ochroną ścisłą

A. W ekosystemach leśnych

Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
Monitorowanie kierunków i dynamiki zmian procesów przyrodniczych, ze szczególnym uwzględnieniem siedlisk Natura 2000	201,40 ha	Oddziały -1c,d,f,g,i; 2b,d,i; 3b,k,m; 4f,g,h; 11d,g; 12b,f,l,o; 14h; 21b,j,k,l; 24f; 25b; 26a,b,f; 40g; 43b,d,f,l,m,n; 61d,g,h,m; 77Aa,Ab,Ac; 78c,f,g,h,i,l,n; 127h; 136c; 141a,b,f; 143b; 144b; 147d; 150a; 157b; 233i; 235g; 236a,b,c,d,f; 253b,f; 266d; 267h,i,l; 274c; 275a; 276a,b,c; 277g,h; 278c; 285b; 301d,f; 360h,i; 361d,f,g,h,i,j; 370a,c,d,f,h

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
Monitorowanie kierunków i dynamiki zmian procesów przyrodniczych, ze szczególnym uwzględnieniem siedlisk Natura 2000	24,70 ha	Oddziały - 2j, 3c,g; 5m; 12n; 25a; 54k; 77Ad; 78k; 147c; 266i; 267g; 277i; 285a; 301j; 370b

C. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	1. Monitorowanie różnorodności biologicznej ryb. 2. Badanie postępu procesu restytucji siei (<i>Coregonus lavaretus</i>) – odłowy kontrolne sprzętem stawnym	101,9 ha	Wodny Obwód Ochronny Wigry, oddział 192a (Jezioro Białe Wigierskie)
2	Utrzymanie populacji siei (<i>Coregonus lavaretus</i>) – kontynuacja zarybień	do 5000 sztuk	Wodny Obwód Ochronny Wigry, oddział (Jezioro Białe Wigierskie)
3	1. Monitorowanie różnorodności biologicznej rakowatych (<i>Astacidae</i>). 2. Monitorowanie liczebności raka przęgowatego (<i>Orconectes limosus</i>) – odłowy kontrolne rącznikami	222,3 ha	Oddziały - 192a (Jezioro Białe Wigierskie), 195a (Jezioro Długie Wigierskie), 196a (Jezioro Okrągłe), 194a (Jezioro Muliczne)
4	Monitorowanie kierunków i dynamiki zmian procesów przyrodniczych, ze szczególnym uwzględnieniem siedlisk i gatunków Natura 2000	255,45 ha	Oddziały - 5cx; 6h; 7k; 11f; 12c,y; 17a; 18a; 21p,r; 24x; 40h; 43c; 61f; 77Af; 78d,j,m; 136d; 143c; 144c; 192a; 193a; 194a; 195a; 196a; 266j

D. Inne, według specyfikacji Parku

Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja
Bieżące remonty urządzeń turystycznych	Według potrzeb	Obszar objęty ochroną ścisłą

II. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach objętych ochroną czynną

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Przygotowanie powierzchni pod odnowienia drzewostanów: 1) wycinanie krzewów przeszkadzających w odnowieniu drzewostanu, 2) punktowe przekopywanie gleby w miejscach sadzenia drzewek	0,73 ha 5,1 tysięcy sztuk	Oddziały – 64g, 56h, 228k
2	1. Wprowadzanie warstw wzmacniających przerzedzone drzewostany (dolesienia wybranych luk i przerzedzeń) - sadzenie zgodnych z siedliskiem drzew i krzewów. 2. Sadzenie zgodnych z siedliskiem gatunków drzew i krzewów, w miejsce sadzonek obumarłych na skutek czynników biotycznych i abiotycznych (poprawki)	9,4 tysięcy sztuk sadzonek	Oddziały – 112b, 151c, 228k, 284b, 338a
3	Pielęgnowanie upraw leśnych: 1) poprawa warunków wzrostu i rozwoju drzewek i sadzonek (niszczenie chwastów), 2) motyczenie wokół sadzonek	3,95 ha 21,4 tysięcy sztuk	Oddziały – 40l, 58f, 77d, 82i, 112b, 138a, 151c, 247a, 284b, 338a, 338f
4	Kształtowanie struktury gatunkowej, wiekowej i przestrzennej upraw leśnych w wieku od 5 do 10 lat, poprzez wykonywanie cięć	6,5 ha	Oddziały – 37c, 59c, 61n, 79c, 80b, 87i, 87x, 93d, 103f, 107w, 112d, 122f, 138i, 153b, 284d, 304d, 356h, 388a, 388h, 389a,
5	Kształtowanie struktury gatunkowej, wiekowej i przestrzennej drzewostanów w wieku od 11 do 20 lat, poprzez wykonywanie cięć	10,80 ha	Oddziały – 20m, 93b, 127j, 127k, 134b, 152a, 159c, 159g, 160a, 241a, 388d,
6	Kształtowanie struktury gatunkowej, wiekowej i przestrzennej drzewostanów w wieku od 21 do 40 lat, poprzez wykonywanie cięć	67,22 ha	Oddziały – 22c, 26k, 43o, 64g, 83k, 93g, 114i, 116b, 265c, 289f, 298g, 327b, 331c, 333g, 334h, 350n, 379k, 391d, 397b.
7	Kształtowanie struktury gatunkowej, wiekowej i przestrzennej drzewostanów w wieku od 40 do 80 lat, poprzez wykonywanie cięć	144,94 ha	Oddziały – 22a, 28g, 32b, 42a, 42b, 42c, 42f, 46g, 50b, 51a, 68b, 68f, 72b, 73c, 81f, 81g, 126d, 133c, 134a, 159a, 159b, 161j, 217d, 240r, 242a, 271a, 288d, 296b, 327a, 353g, 354m, 381c, 381d, 381f, 381g, 384g, 385f, 397d.
8	Prognozowanie występowania owadów zagrażających trwałości lasu: 1) wykładanie drzew pułapkowych, 2) wykładanie pułapek feromonowych do odłowu chrząszczy – kornik drukarz (<i>Ips typographus</i>), 3) wykładanie pułapek feromonowych do odłowu motyli – brudnica mniszka (<i>Lymantria monacha</i>), 4) jesienne poszukiwania owadów w ściółce	16 sztuk 187 stanowisk 40 stanowisk 57 prób	Oddziały – 3l, 10dx, 10jx, 15d, 16b, 18i, 19h, 20c, 23d, 33a, 33b, 35b, 40l, 48k, 53m, 55a, 60a, 60b, 67a, 71b, 74c, 77f, 81h, 82b, 82i, 89a, 90a, 91b, 93b, 96b, 103f, 104d, 108f, 114c, 114g, 117b, 120d, 121g, 124a, 126b, 130a, 130f, 146b, 148a, 153b, 166a, 169h, 203a, 204p, 204g, 208f, 211d, 222a, 223d, 227g, 228i, 230l, 233j, 235d,

			237k, 239k, 240y, 242a, 243a, 247a, 248a, 248c, 249f, 250a, 251a, 256a, 259b, 260b, 261d, 262b, 263a, 265d, 267k, 269k, 270a, 277l, 281b, 285d, 286a, 287a, 289a, 289c, 292a, 295a, 303a, 304d, 306g, 308b, 310a, 312a, 314c, 317a, 323b, 326d, 327c, 331b, 332d, 333b, 334i, 337a, 338f, 339c, 344a, 350b, 352a, 353g, 356g, 358d, 357a, 360b, 362d, 368d, 368f, 369d, 370g, 372c, 374c, 375c, 377g, 378g, 381c, 382g, 383c, 385b, 387b, 390c, 391b, 397a
9	<p>Przeciwdziałanie szkodom powodowanym w drzewostanach przez owady i grzyby zagrażające trwałości lasu, poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wyszukiwanie drzew zasiedlonych przez kambiofagi, np. kornikowate (<i>Scolytinae</i>), bogatkowate (<i>Buprestidae</i>), 2) korowanie zasiedlonego drewna leżącego, 3) zbieranie i likwidacja zasiedlonej kory, 4) rozdrabnianie pozostających części drzew z pozostawieniem w ekosystemie tych, które nie stanowią zagrożenia, 5) usuwanie z drzewostanów drzew opanowanych przez owady i hubę korzeniową (<i>Heterobasidion annosum</i>), wyróconych oraz złamanych, zagrażających stanowi zdrowotnemu lasu i zwiększających zagrożenie pożarowe 	<p>6680 roboczogodzin,</p> <p>80 m³,</p> <p>54 roboczogodziny,</p> <p>920 roboczogodzin,</p> <p>5113 m³</p>	<p>Miejsca zagrożenia w lasach objętych ochroną czynną</p>
10	<p>Przeciwdziałanie szkodom powodowanym w drzewostanach przez ssaki roślinożerne, poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zabezpieczanie sadzonek przed uszkodzeniem przez ssaki roślinożerne na uprawach leśnych do 5 lat: <ol style="list-style-type: none"> a) środkami odstrasżającymi, b) ogrodzeniem siatką (wykonanie nowych ogrodzeń oraz naprawa istniejących), 2) zdjęcie osłon indywidualnych po ich wykorzystaniu, 3) poprawienie uszkodzonych osłon indywidualnych, 	<p>69,30 ha,</p> <p>około 2 ha,</p> <p>2,95 tysięcy sztuk,</p> <p>1200 sztuk</p>	<p>Oddziały – 1b, 2a, 6f, 18i, 23d, 26l, 37a, 37c, 37g, 50d, 52c, 52f, 55a, 58b, 58c, 59b, 59c, 60b, 61n, 63b, 65a, 67a, 67g, 71b, 73b, 73f, 74c, 74d, 79a, 79c, 79k, 80a, 80b, 80f, 80i, 82d, 87i, 87x, 88b, 89a, 90a, 90b, 91d, 92d, 93b, 93d, 95b, 103f, 104d, 105d, 106f, 108h, 111m, 112b, 112d, 114d, 114f, 114g, 115d, 116d, 117b, 119d, 121g, 122f, 122r, 123a, 123f, 126b, 126c, 127b, 127k, 129k, 129m, 130f, 130h, 131d, 133b, 135f, 136a, 137a, 137b, 138a, 138b, 138h, 138i, 142a, 142c, 142d, 142f, 142j, 143a, 144a, 144f, 145f, 146d, 151b, 151c, 152a, 153b, 155b, 156b, 156g, 157c, 159c, 160b, 160c, 160i, 169c, 208f, 223c, 235d, 235f, 239m, 248b, 260b, 261d, 266m, 269c, 272a, 284b, 352h, 355g, 338c, 338f,</p>

			345a, 370g, 375c, 388g, 390c
	4) regulację liczebności (redukcję) ssaków roślinożernych do poziomu skutkującego minimalizacją szkód, poprzedzoną inwentaryzacją zwierząt i poziomu szkód w drzewostanach: a) jeleni (<i>Cervus elaphus</i>), b) saren (<i>Capreolus capreolus</i>), c) dzików (<i>Sus scrofa</i>),	Do 27 sztuk (byki – 8 sztuk, łanie – 15 sztuk, cielęta – 4 sztuki). Do 20 sztuk (kozły – 12 sztuk, kozy – 6 sztuk, koźlęta – 2 sztuki). Do 50 sztuk (warchlaki – 30 sztuk, przelatki – 15 sztuk, 3-letnie i starsze – 5 sztuk)	Redukcja w miejscach intensywnego występowania szkód. Wartości podane w 3 kolumnie dotyczą redukcji łącznie w ekosystemach leśnych i nieleśnych
	5) zwiększenie bazy żerowej poprzez uprawę poletek zaporowych (uprawa zbóż i roślin okopowych)	5,11 ha	Oddziały – 43r, 71d, 84k, 96b, 106g, 138f, 210g, 280, 293b, 304f, 338b, 366f
11	Ochrona przeciwpożarowa: 1) konserwacja punktów czerpania wody,	6 sztuk	Punkty zlokalizowane na jeziorach i rzekach: Kaletnik, Piertanka/Tartak, Kamionka/Huta, Czarna Hańcza/Sobolewo, Gawrych Ruda, Wigry/Słupie
	2) porządkowanie terenu w pasie do 30 m od dróg publicznych,	131,1 ha	Drogi publiczne w granicach Parku: Lipniak-Kaletnik, Krzywe-Huta, Suwałki-Sejny, Gawrych Ruda-Słupie, Płociczno-Bryzgiel, Krusznik-Tobołowo, Krusznik-Czerwony Krzyż, Mikołajewo-Czerwony Krzyż, Mikołajewo-Maćkowa Ruda, Maćkowa Ruda-Wysoki Most, Wysoki Most-Wypusty, Wysoki Most-Sarnetki, Wysoki Most-Jeziorki, Jeziorki-Granica Parku
	3) konserwacja nawierzchni dróg leśnych i dojazdowych, dostosowanie drogi leśnej do wymogów drogi dojazdowej,	25,55 km	1. Drogi leśne w oddziałach - 9, 55, 56, 62, 64, 50-119, 73, 74, 88, 89, 90, 91, 145, 155, 164, 263, 264, 295-296 2. Drogi dojazdowe w oddziałach - 87-117, 92-132, 139, 140, 148, 156, 157, 221-236, 330-331 3. Dostosowanie drogi leśnej w oddziałach - 15-21, 24-25
	4) utrzymanie przejezdności dróg pożarowych i	19 km	Drogi w oddziałach - 43-49, 37-

	dojazdowych (powiększanie prześwitów dróg),		59, 50-72, 72-80, 85-119, 132, 133, 269, 291-373, 376, 377, 378, 379, 380, 384
	5) konserwacja pasów przeciwpożarowych (mineralizacja pasów),	0,12 km	Obwód Ochronny Mikołajewo, oddział 212
	6) wymiana tablic przeciwpożarowych	2 sztuki	Obwód Ochronny Wysoki Most, oddział 314, 317

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Przeciwdziałanie zarastaniu zbiorowisk nieleśnych, poprzez: 1) koszenie roślinności, 2) usuwanie nalotu drzew i krzewów na łąkach, torfowiskach z usunięciem biomasy	4,8 ha	Oddziały – 21c,m,n; 205f, 214c, 220o,bx
2	Regulacja liczebności (redukcja) ssaków roślinożernych do poziomu skutującego minimalizacją szkód, poprzedzona inwentaryzacją zwierząt i rozmiaru szkód w uprawach i płodach rolnych: 1) jeleni (<i>Cervus elaphus</i>), 2) saren (<i>Capreolus capreolus</i>), 3) dzików (<i>Sus scrofa</i>)	Do 27 sztuk. Do 20 sztuk. Do 50 sztuk	Redukcja w miejscach intensywnego występowania szkód

C. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Zarybienia charakterystycznymi dla obszaru Parku gatunkami ryb, w szczególności zagrożonymi spadkiem liczebności i narażonymi na wyginięcie: 1) sieja (<i>Coregonus lavaretus</i>) ²⁾ ,	1. Do 2,1 mln osobników, w tym do 20 tysięcy narybku jesiennego. 2. Do 0,2 mln osobników, w tym do 1 tysiąca narybku jesiennego	1. Oddział 188 (Jezioro Wigry). 2. Oddział 199 (Jezioro Mulaczysko)
	2) sielawa (<i>Coregonus albula</i>) ²⁾ ,	1. Do 25 mln osobników. 2. Do 0,5 mln osobników	1. Oddział 188 (Jezioro Wigry). 2. Oddział 199 (Jezioro Mulaczysko)
	3) szczupak (<i>Esox lucius</i>) ²⁾	1. Do 2,1 mln Osobników. 2. Do 230 tysięcy osobników.	1. Oddział 188 (Jezioro Wigry). 2. Oddział 185 (Jezioro Pierty).

		3. Do 30 tysięcy osobników	3. Oddziały – 199 (Jezioro Mulaczysko), 190 (Jezioro Leszczewek), 198a (Jezioro Krusznik), 187 (Jezioro Omulówek)
	4) lin (<i>Tinca tinca</i>) ² ,	1. Do 550 kg. 2. Do 140 kg	1. Oddział 188 (Jezioro Wigry). 2. Oddział 185 (Jezioro Pierty)
	5) pstrąg potokowy (<i>Salmo trutta m. fario</i>) ² ,	Do 4000 osobników	Oddział 401a,b (rzeka Czarna Hańcza na odcinku Wysoki Most – Studziany Las)
	6) węgorz europejski (<i>Anguilla anguilla</i>) ² ,	Do 40 kg	Oddział 188 (Jezioro Wigry)
	7) troć jeziorowa (<i>Salmo trutta m. lacustris</i>) ² ,	Do 2000 osobników	Oddział 188 (Jezioro Wigry)
	8) sum europejski (<i>Silurus glanis</i>) ²	Do 2000 osobników	Oddział 188 (Jezioro Wigry)
2	Odłów tarlaków szczupaka, sielawy i siei, na potrzeby wylęgarni ryb Parku	1. Sielawa (<i>Coregonus albula</i>) do 3500 kg. 2. Sieja (<i>Coregonus lavaretus</i>) do 700 kg. 3. Szczupak (<i>Esox lucius</i>) do 1200 kg	Oddziały - 188 (Jezioro Wigry), 185 (Jezioro Pierty), 187 (Jezioro Omulówek), 189 (Jezioro Postaw)
3	Ochrona tarlisk lina (<i>Tinca tinca</i>), szczupaka (<i>Esox lucius</i>), leszcza (<i>Abramis brama</i>) i płoci (<i>Rutilus rutilus</i>) poprzez zimowe koszenie części roślinności wynurzonej w obrębie tarlisk i usuwanie skoszonej masy poza jezioro	Do 20 ha	Oddział 188A (Jezioro Wigry – Zatoka Zadworze, Płoso Północne i Południowe)
4	Badania weterynaryjne ryb zlecane specjalistycznym placówkom – pracownikom chorób ryb	Według potrzeb	Ekosystemy wodne objęte ochroną czynną
5	Kształtowanie właściwej struktury gatunkowej i liczebności w zespołach ryb – odłowy regulacyjne. Odłowy sprzętem ciągnionym/stawnym. W jeziorach typu sielawowego odłowy sprzętem ciągnionym będą wykonywane w okresie od 1 maja do 31 października. Dopuszcza się stosowanie sprzętu ciągnionego poza wyżej wymienionym okresem w celu realizacji odłowów stynki (<i>Osmerus eperlanus</i>). Intensywność odłowów średnio około 20 kg/ha	1. Sielawa (<i>Coregonus albula</i>) do 25000 kg. 2. Sieja (<i>Coregonus lavaretus</i>) do 100 kg. 3. Węgorz europejski (<i>Anguilla anguilla</i>) do 500 kg. 4. Szczupak (<i>Esox lucius</i>) do 1000 kg. 5. Lin (<i>Tinca tinca</i>) do 1000 kg. 6. Okoń (<i>Perca fluviatilis</i>) do 700 kg. 7. Leszcz (<i>Abramis brama</i>) do 2000 kg. 8. Płoc (<i>Rutilus rutilus</i>)	Oddziały - 188 (Jezioro Wigry), 185 (Jezioro Pierty), 190 (Jezioro Leszczewek), 187 (Jezioro Omulówek), 199 (Jezioro Mulaczysko), 189 (Jezioro Postaw)

		do 3000 kg. 9. Stynka (<i>Osmerus eperlanus</i>) do 15000 kg	
6	Monitorowanie różnorodności biologicznej raka. Monitorowanie liczebności raka pręgowatego (<i>Orconectes limosus</i>) – odłowy kontrolne racznikami	Według potrzeb	Oddział 188 (Jezioro Wigry)

D. Inne, według specyfikacji Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	<p>Monitorowanie różnorodności biologicznej oraz kierunków i dynamiki zmian procesów przyrodniczych:</p> <p>1) monitorowanie zagrożonych i rzadkich gatunków roślin wymienionych w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin oraz w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. poz. 81), grzybów wskazanych w Czerwonej liście roślin i grzybów oraz w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz. U. Nr 168, poz. 1765), zwierząt wymienionych w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt oraz w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 237, poz. 1419) oraz siedlisk przyrodniczych, ze szczególnym uwzględnieniem siedlisk i gatunków objętych siecią Natura 2000. Badania prowadzone metodami przyżyciowymi, jedynie w przypadku niektórych gatunków roślin, grzybów i zwierząt będą pobierane fragmenty lub całe okazy,</p> <p>2) monitorowanie inwazyjnych gatunków roślin obcego pochodzenia</p>	11 771,24 ha	Obszar Parku objęty ochroną czynną
2	<p>Eliminowanie inwazyjnych gatunków roślin:</p> <p>1) usuwanie niecierpka gruczołowatego (<i>Impatiens glandulifera</i>) – wrywanie, wywóz i utylizacja w kompostowniku,</p> <p>2) usuwanie klonu jesionolistnego (<i>Acer negundo</i>) – wycinanie, usuwanie odrośli, karczowanie,</p> <p>3) usuwanie robinii akacjowej (<i>Robinia pseudoacacia</i>) – wycinanie, usuwanie odrośli, karczowanie,</p> <p>4) usuwanie czeremchy amerykańskiej (<i>Prunus serotina</i>) – wycinanie, wrywanie, karczowanie,</p> <p>5) usuwanie róży pomarszczonej (<i>Rosa rugosa</i>) – wrywanie, wykopywanie korzeni,</p>	<p>Okolo 26 ha</p> <p>Okolo 1,2 ha</p> <p>Okolo 720 m²</p> <p>Okolo 430 sztuk, okolo 16 ha</p> <p>Okolo 0,5 ha</p>	<p>Obwody Ochronne - Lipniak, Leszczewek, Gawarzec, Słupie, Mikołajewo</p> <p>Oddziały – 48d, 49b,c,n,p,r; 68d, 204x, 206d,j,r; 220d, 239m, 252a, 271a</p> <p>Oddziały – 167b, 318a</p> <p>Oddziały – 87i, 158c, 204f, 207j, 220b,c,d,f,g,j,k,l,m,x; 239b,f, h,j,l,n; 240l,m,r; 307a, 308g, 346c</p> <p>Oddziały – 262a, 228, 239</p>

	6) usuwanie trojeści amerykańskiej (<i>Asclepias syriaca</i>) – wrywanie, 7) usuwanie dębu czerwonego (<i>Quercus rubra</i>) – wycinanie, obrączkowanie, usuwanie odrośli, karczowanie	Około 0,3 ha Około 125 sztuk, około 15,5 ha	Oddział 206c,l Oddział – 50b, 51a, 11m, 115a, 126a, 127k,l; 204f,p; 209c, 212g,h; 214d, 220b,d,dx,g,h,i,m,x,y,z; 225a, 228b, d; 234b, 235d, 236b, 237a, 266a,g; 267l, 268a,b; 269a, 270a, 271a, 272f, 276d,f; 287a, 288d, 289a,b; 290a, 303b, 306c, 312b, 326b, 329a, 342c, 362h,i
3	Utrzymanie drożności turystycznych szlaków lądowych oraz ścieżek edukacyjnych: 1) powiększanie prześwitów szlaków i ścieżek, tak aby wolna przestrzeń nad nimi miała szerokość minimum 3 m i wysokość minimum 2,50 – wycinanie gałęzi drzew i krzewów, 2) wykaszanie roślinności utrudniającej poruszanie się i zagrażających bezpieczeństwu turystów, 3) usuwanie części drzew powalonych w poprzek szlaków i ścieżek	Według potrzeb	Oddziały – 37g,h,38, 39i,n,s,o, p,h, 46, 47k,l,m, 48f,d, 49b,p,o, w, 54, 55, 56, 57, 62a, d,c,f,g, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 74, 80f, 88, 89, 90, 91, 93a,f, 103, 104, 110, 111a,c,d,f,h,i,l, m,g, 112, 114, 120, 121, 125, 126, 133, 148, 149 f,i, 150, 156, 157, 158, 165, 166, 167, 201, 207, 208, 209, 210, 204, 318, 336, 354, 320, 338, 339, 356, 357, 358, 378, 380, 384m
4	Utrzymanie kładek – wykaszanie roślinności pod kładkami (na ścieżce „Las” i w dolinie Czarnej Hańczy)	832 m, około 0,5 ha	Oddziały – 49b, 110b,c,d, 98A, 111a,b,c
5	Poprawa nawierzchni gruntowej miejsca odpoczynku i postoju pojazdów Łysocha	Powierzchnia 450 m ²	Oddział 150n (Obwód Ochronny Słupie); działka nr 535, obr. ewid. Sobolewo
6	Wykonanie zatok postojowych: 1) wykonanie 2 zatok postojowych gruntowych, 2) usunięcie drzew (sosna i świerk), wyrównanie poziomu powierzchni, 3) wykonanie barier drewnianych	Wymiary - 7x21 m i 7x15 m, 8 sztuk o pierśnicy 10-45 cm, długość 63 m	Oddziały – 148a, 148h (Obwód Ochronny Słupie)
7	Remont drogi dojazdowej do budynku Ośrodka Edukacji Środowiskowej na Słupiu	180 m	Oddziały – 149i,j (Obwód Ochronny Słupie), działka nr 602 obręb ewidencyjny Sobolewo
8	Ścieżka spacerowa nad Zatoką Słupiańską – oznakowanie, budowa barierki ochronnej, oczyszczenie trasy	Długość ścieżki 1574 mb	Oddziały – 157h, 158a,c, 167a,b, (Obwód Ochronny Słupie), działka 539 obręb ewidencyjny Sobolewo
9	Wykonanie i montaż w terenie drogowskazów turystycznych (realizacja uzależniona od uzyskania dotacji)	100 sztuk	Sieć szlaków pieszych i rowerowych o łącznej długości 245 km
10	Budowa pomostu przy Muzeum Wigier	Kształt litery L, wymiary: długość 30m, szerokość 5m oraz długość 10m, szerokość 5m	Wodny Obwód Ochronny 188A

11	Naprawa, remonty, wymiana infrastruktury turystycznej zlokalizowanej przy szlakach turystycznych i ścieżkach edukacyjnych (realizacja uzależniona od uzyskania dotacji):		
	1) remont i rozbudowa pomostów nawodnych w wylęgarni ryb w Tartaku i zapleczu magazynowym w Czerwonym Folwarku,	165 m ²	Oddziały – 36A, 175 (Obwód Ochronny Leszczewek)
	2) remont pomostu widokowego i ogrodzenia na Bindudze,	Wymiary pomostu: długość 22 m, szerokość 1,5 m, ogrodzenie - długość 135 m, wysokość 110 cm	Oddział 379a (Obwód Ochronny Powały)
	4) rozbiórka starego pomostu widokowego na Powalach i budowa nowego w kształcie litery T,	Wymiary - długość 27 m, szerokość 2 m oraz długość 10 m i szerokość 3 m	Oddział 188 (jezioro Wigry)
	5) remont schodów zejściowych na Powalach,	Wymiary - długość 34 m, szerokość 5 m	Oddział 376b (Obwód Ochronny Powały)
	6) rozbiórka starego pomostu widokowego na Bartnym Dole i budowa nowego w kształcie litery T,	Wymiary - długość 27 m, szerokość 2 m oraz długość 10 m i szerokość 3 m	Oddział 188 (jezioro Wigry)
	7) remont schodów zejściowych na Bartnym Dole	Wymiary - długość 27 m, szerokość 1,5 m	Oddział 388h
12	Bieżące remonty istniejących urządzeń turystycznych wynikające ze zdarzeń losowych, dewastacji i naturalnego zużycia obiektów zlokalizowanych przy szlakach turystycznych i drogach	Według potrzeb	Tereny objęte ochroną czynną
13	Utrzymanie drożności turystycznego szlaku Czarnej Hańczy	Według potrzeb	Rzeka Czarna Hańczy poniżej jeziora Wigry
14	Utrzymanie czystości – zbiórka i wywóz odpadów	Według potrzeb	Tereny objęte ochroną czynną
15	Modernizacja budynku magazynowego bazy rybackiej oraz hangarów nawodnych w miejscowości Czerwony Folwark (realizacja uzależniona od uzyskania dotacji)	1 budynek magazynowy, 2 hangary nawodne	Działki 1/1, 1/2 obręb ewidencyjny Czerwony Folwark

III. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach objętych ochroną krajobrazową

A. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Ochrona płazów podczas wędrówek sezonowych: 1) stawianie barier i przenoszenie płazów przez drogę, 2) budowa przepustów dla płazów (budowa tuneli i barier naprowadzających)	300 m, 9 tuneli i około 1000 m barier	Wsie Kaletnik, Sobolewo, Krzywe, Wiatrołuza

2	Przeciwdziałanie zarastaniu zbiorowisk nieleśnych: 1) koszenie roślinności, usuwanie nalotu drzew i krzewów na łąkach, torfowiskach z usunięciem biomasy,	4,76 ha	Oddziały – 214j, 220p, 307b,g, 308d,f
	2) wypas zwierząt hodowlanych na terenach wydzierżawianych rolnikom,	Okolo 30 ha	Oddziały – 5d, 9g,k,r,y; 14c; 36Aa, d; 87j; 89c,d,i,l,n; 93Ab,c; 107t; 175 kx,lx,ox,rx; 201a,i,k,p,x; 203c; 204a, c,g,i,k,m; 206 m,ax,cx,fx; 228k,l, m,n; 220p; 240a,d,i,j; 244b; 284i; 300p; 301w; 307g; 308d,f; dz. nr 342 Maćkowa Ruda
	3) utrzymanie gruntów w kulturze rolnej, poprzez stosowanie płodozmianu tradycyjnych upraw (wydzierżawionych rolnikom oraz użytkowanych na potrzeby Parku)	Okolo 100 ha	1. Oddziały – 5b,f; 9a,d,f,i,l,n,o,p; 14d; 27k; 36Ab,c,h; 39a; 40a; 49a,f,h; 62i,j,k,l; 85a,f, d; 87h,k,l,n,o; 89a, c; 93Ai; 107f, h,i,j,l; 117f,i,j,l,n; 149a; 175j,k, mx,nx; 201f,g,o; 203b, 204b,h,l; 206f, k,o,s,bx,dx,hx, lx,jx; 214i,j; 216g,h; 220a; 240o,p,s; 243k; 244a,d; 245b; 283b; 284h,i; 299a,r,z,x,ax; 300i,b,p, r,t; 301a, r,s,t,x,z,bx, cx; 307b; 308f,d; 376c; 377b; 393d. 2. Działki – 614/5, 615/2 Nowa Wieś; 154 Magdalenowo; 690 Leszczewek; 82, 232, 257, 62/2 Krusznik; 211, 212, 478 Maćkowa Ruda; 89, 90, 91 Rosochaty Róg
3	Przeciwdziałanie szkodom powodowanym przez ssaki roślinożerne w uprawach i płodach rolnych poprzez: 1) zwiększenie bazy żerowej – uprawę poletek zaporowych (uprawa zbóż i roślin okopowych), 2) regulację liczebności (redukcję) ssaków roślinożernych do poziomu skutkującego minimalizacją szkód, poprzedzoną inwentaryzacją zwierząt i rozmiaru szkód w uprawach i płodach rolnych: a) jeleni (<i>Cervus elaphus</i>), b) saren (<i>Capreolus capreolus</i>), c) dzików (<i>Sus scrofa</i>)	0,40 ha	Oddziały – 362f (Obwód Ochronny Lipowe)
		Do 27 sztuk. Do 20 sztuk. Do 50 sztuk	Redukcja w miejscach intensywnego występowania szkód (łącznie w ekosystemach leśnych i nieleśnych)
4	Eliminowanie inwazyjnych gatunków roślin: 1) usuwanie niecierpka gruczołowatego (<i>Impatiens glandulifera</i>) – wrywanie, wywóz i utylizacja w kompostowniku, działania prowadzone na gruntach własnych i prywatnych po uzyskaniu zgody właścicieli,	Okolo 3 ha	Obwód Ochronny Leszczewek
		Okolo 14,26 ha	Grunt prywatne, działki – 97/10, 97/15, 98, 105/6, 111/1, 111/2 obręb ewidencyjny Gawrych Ruda; 2/1, 3/1, 4, 5/1, 5/2, 6, 7, 8/2, 16, 19/2, 20/1, 20/2, 50/1, 52, 53, 56, 57, 60, 61, 63, 64/6, 69/1, 69/2, 72, 146-148, 155-161, 163/2, 164-167, 169/1, 170 obręb ewidencyjny Magdalenowo i Wigry;

			28/10 obręb ewidencyjny Czerwony Folwark; 26, 27, 30, 37, 38, 39, 40, 41, 48 obręb ewidencyjny Burdeniszki
2)	usuwanie nawłoci kanadyjskiej (<i>Solidago canadensis</i>) – wrywanie, przekopanie gleby,	Okolo 100 m ²	Oddział 107i
3)	usuwanie czeremchy amerykańskiej (<i>Prunus serotina</i>) – wycinanie, usuwanie odrośli,	Okolo 0,6 ha	Oddziały – 148c,d; 201o, 204l,m; 206cx,dx,k,lx,n; 220r
4)	usuwanie róży pomarszczonej (<i>Rosa rugosa</i>) – wrywanie, wykopywanie korzeni,	Okolo 0,5 ha	Oddziały – 240i, 228,
5)	usuwanie winobluszcza pięciolistkowego (<i>Parthenocissus quinquefolia</i>) – wrywanie, przekopywanie, usuwanie korzeni i odrośli,	Okolo 180 m ²	Oddział – 240j
6)	usuwanie trojeści amerykańskiej (<i>Asclepias syriaca</i>) – wrywanie,	Okolo 0,4 ha	Oddziały – 206f,o,s
7)	usuwanie klonu jesionolistnego (<i>Acer negundo</i>) – wycinanie, usuwanie odrośli, karczowanie,	Okolo 2 ha	Oddziały – 49a,f,g,h,i,k; 201x, 206dx,f,n,o,s,t
8)	usuwanie dębu czerwonego (<i>Quercus rubra</i>) – wycinanie, obrączkowanie, usuwanie odrośli, karczowanie,	Okolo 1 ha	Oddziały – 204m, 220p
9)	usuwanie robinii akacjowej (<i>Robinia pseudoacacia</i>) – wycinanie, usuwanie odrośli. karczowanie	Okolo 0,4 ha	Oddziały – 167b, 318a

B. Inne, według specyfikacji Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Ustawienie toalet kompostujących na polach biwakowych (realizacja uzależniona od uzyskania dotacji)	10 sztuk	Oddziały – 49i, 220r, t, 299c, 337c, 230d
2	Remont infrastruktury turystycznej na polu biwakowym „Jastrzęby” (realizacja uzależniona od uzyskania dotacji): 1) remont punktu obsługi turystycznej - budynek drewniany, 2) wymiana elektrycznych punktów dostępowych, 3) remont budynków sanitariatów, 4) wykonanie schodów na skarpie Jeziora Wigry	Wymiary okolo 4x4 m, 13 sztuk, 2 budynki, 10 m	Oddział 230d (Obwód Ochronny Krusznik)
3	Zagospodarowanie otoczenia Muzeum Wigier: 1) budowa zespołu parkingowego, 2) rozbudowa ogrodu dydaktycznego z zestawem urządzeń do zabaw edukacyjnych	5 miejsc dla autokarów i 25 dla samochodów osobowych, 1 komplet urządzeń	Wieś Stary Folwark, obręb ewidencyjny Leszczewek, działki – 425, 555
4	Modernizacja Centrum Informacji Turystycznej w Krzywem	Wymiary – 7,8 m x 8 m oraz wymiary ganku 3 x 2,5 m	Oddział 49g (Obwód Ochronny Krzywe)
5	Remont sanitariatu – utylizacja starego i zakup nowego	Powierzchnia	Oddział 49f (Obwód Ochronny

	kontenera	8m ²	Krzywe)
6	Utrzymanie drożności turystycznych szlaków lądowych oraz ścieżek edukacyjnych, poprzez powiększanie prześwitów (wycinanie gałęzi drzew i krzewów, wykaszanie traw utrudniających poruszanie się i zagrażających bezpieczeństwu)	Według potrzeb	Oddziały – 39a, 47b, 49 f,k,m, 1071
7	Ulepszenie nawierzchni gruntowej ścieżki rowerowej	Długość około 700 m, szerokość 3 m	Działki nr 61 obręb ewidencyjny Magdalenowo i Wigry, nr 41/1 obręb ewidencyjny Czerwony Folwark
8	Wykaszanie roślinności w miejscach postoju pojazdów i biwakowania	2,90 ha	Oddziały – 220r,t; 230d; 299d; 337c; 376d; działka nr 125/3 obręb ewidencyjny Leszczewek
9	Odnawianie oznakowań szlaków pieszych, rowerowych i ścieżek edukacyjnych – wykonanie i montaż w terenie drogowskazów turystycznych (realizacja uzależniona od uzyskania dotacji)	100 sztuk	Sieć szlaków pieszych i rowerowych o łącznej długości 245 km
10	Zagospodarowanie pól namiotowych wzdłuż rzeki Czarnej Hańczy – impregnacja pomostów (realizacja uzależniona od uzyskania dotacji): 1) „Bindużka”, 2) „Gremzdówka”, 3) „Za szkołą”	35 m ² , 35 m ² , 35 m ²	Oddziały – 337c, 299a, 220r,t (Obręb Ochronny Maćkowa Ruda)
11	Bieżące remonty istniejących urządzeń turystycznych zniszczonych w wyniku zdarzeń losowych, dewastacji i naturalnego zużycia	Według potrzeb	Obszar objęty ochroną krajobrazową
12	Monitorowanie różnorodności biologicznej oraz kierunków i dynamiki zmian procesów przyrodniczych: 1) monitorowanie zagrożonych i rzadkich gatunków roślin, grzybów i zwierząt oraz siedlisk przyrodniczych, 2) monitorowanie inwazyjnych gatunków roślin obcego pochodzenia	2882,90 ha	Obszar Parku objęty ochroną krajobrazową
13	1. Utrzymanie drożności lądowych szlaków turystycznych oraz infrastruktury towarzyszącej w odpowiednim stanie. 2. Wykaszanie roślinności: 1) na przebiegu szlaku żółtego w Obwodzie Ochronnym Krzywe (dwukrotne), 2) wokół wieży widokowej w Leszczewku (dwukrotne), 3) na otwartych fragmentach ścieżki „Las” przy wystawie etnograficznej w Krzywem (dwukrotne), 4) na plaży przy Jeziorze Czarne (trzykrotne wykaszanie w sezonie), 5) na parkingu przy leśniczówce Leszczewek – (czterokrotne), 6) na polanie Powały	1,55 ha w tym: 0,2 ha, 0,1 ha, 0,1 ha, 0,2 ha, 0,8 ha, 0,15 ha	1. Oddziały – 39a, 49f,k,m, 47b, 1071, 376d. 2. Działka nr 125/3 obręb ewidencyjny Leszczewek
14	Wycinanie zakrzaczeń na przedpolu punktów widokowych: 1) przy Muzeum Wigier w Starym Folwarku (widok na klasztor wigierski), 2) na przystanku kolejki wąskotorowej „Binduga”	0,5 ha	Działka nr 425 obręb ewidencyjny Leszczewek. Oddział 378f

¹⁾ Obszary zajmowane przez ekosystemy leśne, nieleśne lądowe i wodne zostały przestrzennie podzielone na oddziały oznaczone liczbą lub liczbą i dużą literą oraz pododdziały oznaczone literą. Podział na oddziały, pododdziały, oraz obręby i obwody ochronne przyjęto zgodnie z mapami przeglądowymi obrębów ochronnych Wigry i Maćkowa Ruda, sporządzonymi przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Warszawie, w skali 1:20 000, według stanu na dzień 1 stycznia 1996 r. Podział na obszary objęte ochroną czynną przyjęto zgodnie z mapą pod tytułem: „Kierunki ochrony”, sporządzoną przez Park w skali 1 : 25 000, według stanu na dzień 1 stycznia 2001 r. Podział na działki geodezyjne i obręby ewidencyjne jest zgodny z mapami ewidencji gruntów. Mapy znajdują się w siedzibie Parku, w miejscowości Krzywe.

²⁾ Zarybianie będzie dokonane w oparciu o materiał zarybieniowy o cechach właściwych lokalnym populacjom ryb, w celu stabilizacji składów jakościowych i ilościowych populacji ryb występujących na terenie Parku.

OPIS SPOSOBÓW CZYNNEJ OCHRONY GATUNKÓW ROŚLIN,
ZWIERZĄT I GRZYBÓW

I. Sposoby ochrony czynnej gatunków roślin, zwierząt i grzybów na obszarach objętych ochroną ścisłą

A. Ochrona czynna gatunków roślin

Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
Gatunki zagrożone, rzadkie i chronione roślin naczyniowych (<i>Tracheophyta</i>) i mszaków (<i>Bryophytina</i>) – wymienione w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin oraz w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin	1. Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz stanu populacji, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków objętych siecią Natura 2000. 2. Monitorowanie inwazyjnych gatunków roślin obcego pochodzenia	Badania prowadzone metodami przyżyciowymi, jedynie w przypadku niektórych gatunków będą pobierane fragmenty lub całe okazy

B. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
Gatunki zagrożone, rzadkie i chronione – wymienione w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt oraz w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt	Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz stanu populacji, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków objętych siecią Natura 2000	Badania prowadzone metodami przyżyciowymi, jedynie w przypadku niektórych gatunków będą pobierane fragmenty lub całe okazy

C. Ochrona czynna gatunków grzybów

Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
Gatunki zagrożone, rzadkie i chronione – wymienione w Czerwonej liście roślin i grzybów Polski oraz w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną	Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz stanu populacji	Badania prowadzone metodami przyżyciowymi, jedynie w przypadku niektórych gatunków będą pobierane fragmenty lub całe okazy

II. Sposoby ochrony czynnej gatunków roślin, zwierząt i grzybów na obszarach objętych ochroną czynną

A. Ochrona czynna gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Obuwik pospolity (<i>Cypripedium calceolus</i>)	Poprawa warunków bytowania	Rozluźnianie zwarcia drzewostanu oraz warstwy krzewów
2	1. Gnidosz królewski (<i>Pedicularis sceptrum-carolinum</i>). 2. Kosatka kielichowa (<i>Tofieldia calyculata</i>). 3. Kruszczyk błotny (<i>Epipactis palustris</i>). 4. Kukułka (<i>Dactylorhiza</i>)	Poprawa warunków bytowania	1. Usuwanie drzew i wybranych gatunków krzewów. 2. Koszenie późną jesienią i usuwanie skoszonego materiału roślinnego
3	1. Groszek wielkoprzylistkowy (<i>Lathyrus pisiformis</i>). 2. Pięciornik biały (<i>Potentilla alba</i>). 3. Tobołki alpejskie (<i>Thlaspi caerulescens</i>). 4. Sasanka otwarta (<i>Pulsatilla patens</i>). 5. Zawilec wielkokwiatowy (<i>Anemone sylvestris</i>). 6. Marzanka barwierska (<i>Asperula tinctoria</i>). 7. Groszek wschodniokarpacki (<i>Lathyrus laevigatus</i>)	Poprawa warunków bytowania	1. Poprawa warunków świetlnych, w tym usuwanie leszczyny, klonu i grabów. 2. Wykaszenie ekspansywnych gatunków runa
4	Rodzime gatunki roślin – wszystkie gatunki występujące na obszarze Parku	Ochrona rodzimych gatunków roślin przed inwazją gatunków obcych	Usuwanie zagrażających gatunków obcych na całym obszarze Parku, w miejscach występowania tych gatunków
5	Gatunki zagrożone, rzadkie i chronione roślin naczyniowych (<i>Tracheophyta</i>) i mszaków (<i>Bryophytina</i>) – wymienione w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin oraz w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin	Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz stanu populacji, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków objętych siecią Natura 2000	Badania prowadzone metodami przyżyciowymi, jedynie w przypadku niektórych gatunków będą pobierane fragmenty lub całe okazy

B. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Bóbr europejski (<i>Castor fiber</i>)	Monitoring siedlisk występowania	Monitoring liczebności i rozmieszczenia bobra
2	1. Nocek rudy (<i>Myotis daubentonii</i>). 2. Mroczek posrebrzany (<i>Vespertilio murinus</i>). 3. Mroczek pozłocisty (<i>Eptesicus nilssonii</i>). 4. Mroczek późny (<i>Eptesicus serotinus</i>). 5. Karlik malutki (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>). 6. Karlik karliczek (<i>Pipistrellus pygmaeus</i>). 7. Karlik większy (<i>Pipistrellus nathusii</i>). 8. Borowiec wielki (<i>Nyctalus noctula</i>). 9. Borowiaczek (<i>Nyctalus leisleri</i>). 10. Gacek brunatny (<i>Plecotus auritus</i>). 11. Mopek (<i>Barbastella barbastellus</i>)	Ochrona miejsc bytowania nietoperzy	1. Ochrona drzew dziuplastych. 2. Utrzymanie miejsc przebywania kolonii rozrodczych (strychy) oraz miejsc hibernacji (ziemne piwnice) – około 200 sztuk
3	Chronione gatunki ptaków (<i>Aves</i>)	Poprawa warunków bytowania	1. Kontrola i czyszczenie około 860 sztuk istniejących budek lęgowych.

			<p>2. Dokarmianie ptaków w okresie zimowym (przy osadach Parku).</p> <p>3. Wyznaczanie stref ochronnych wokół gniazd gatunków objętych ochroną strefową.</p> <p>4. Ochrona drzew dziuplastych</p>
4	Płazy (<i>Amphibia</i>)	Poprawa warunków bytowania	Ochrona płazów podczas wędrówek sezonowych – stawianie barier i przenoszenie płazów przez drogę
6	Gatunki owadów (<i>Insecta</i>) związane z martwym drewnem	Tworzenie warunków życia tym gatunkom	<p>1. Monitoring martwych drzew.</p> <p>2. Pozostawianie martwych drzew, złomów i wywrotów do ich biologicznego rozkładu w ilości niestwarzającej zagrożenia dla drzewostanów</p>
7	Gatunki zagrożone, rzadkie i chronione – wymienione w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt oraz w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt	Ograniczanie liczebności gatunków stanowiących zagrożenie dla gatunków rzadkich i zagrożonych	<p>Odstrzały i odłowy redukcyjne i monitoring stanu populacji:</p> <p>1) jenota (<i>Nyctereutes procyonoides</i>),</p> <p>2) lisa (<i>Vulpes vulpes</i>),</p> <p>3) norki amerykańskiej (<i>Neovison vison</i>)</p>
		Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz stanu populacji, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków objętych siecią Natura 2000	Badania prowadzone metodami przyżyciowymi, jedynie w przypadku niektórych gatunków będą pobierane fragmenty lub całe okazy

C. Ochrona czynna gatunków grzybów

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Rzadkie gatunki związane z martwym drewnem	Tworzenie warunków życia tym gatunkom	<p>1. Monitoring martwych drzew.</p> <p>2. Pozostawianie martwych drzew, złomów i wywrotów do ich biologicznego rozkładu w ilości niestwarzającej zagrożenia dla drzewostanów</p>
2	Gatunki zagrożone, rzadkie i chronione – wymienione w Czerwonej liście roślin i grzybów Polski oraz w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną	Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz stanu populacji	Badania prowadzone metodami przyżyciowymi, jedynie w przypadku niektórych gatunków będą pobierane fragmenty lub całe okazy

III. Sposoby ochrony czynnej gatunków roślin, zwierząt i grzybów na obszarach objętych ochroną krajobrazową

A. Ochrona czynna gatunków roślin

Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
Gatunki zagrożone, rzadkie i chronione roślin naczyniowych (<i>Tracheophyta</i>) i mszaków (<i>Bryophytina</i>) – wymienione w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin oraz w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin	Monitorowanie różnorodności gatunkowej, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków objętych siecią Natura 2000	Badania prowadzone metodami przyżyciowymi, jedynie w przypadku niektórych gatunków będą pobierane fragmenty lub całe okazy

B. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
Gatunki zagrożone, rzadkie i chronione – wymienione w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt oraz w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt	Monitorowanie różnorodności gatunkowej oraz stanu populacji, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków objętych siecią Natura 2000	Badania prowadzone metodami przyżyciowymi i jedynie w przypadku niektórych gatunków stosowane będą metody polegające na pobieraniu okazów

C. Ochrona czynna gatunków grzybów

Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
Gatunki zagrożone, rzadkie i chronione – wymienione w Czerwonej liście roślin i grzybów Polski oraz w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną	Monitorowanie różnorodność gatunkowej	Badania prowadzone metodami przyżyciowymi i jedynie w przypadku niektórych gatunków stosowane będą pobierane fragmenty lub całe okazy

WSKAZANIE OBSZARÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ ŚCISŁĄ, CZYNNĄ
ORAZ KRAJOBRAZOWĄ

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia ogółem w ha
1	Ochrona ścisła	<p>1. Obręb Ochronny Wigry - 1c, d, f, g, i; 2b, d, i, j; 3b, c, g, k, m; 4f, g, h, 5m, cx; 6h; 7k; 11d, f, g; 12b, c, f, l, n, o, y; 14h; 17a; 18a; 21b, j, k, l, p, r; 24f, x; 25a, b; 26a, b, f; 40g, h, 43b, c, d, f, l, m, n; 54k; 61d, f, g, h, m; 77Aa, b, c, d, f; 78c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, n; 127h; 134f; 136c, d; 141a, b, f; 143b, c; 144b, c; 147c, d; 150a; 157b.</p> <p>2. Obręb Ochronny Maćkowa Ruda - 233i; 235g; 236a, c, d, f; 253b, f; 266d, i, j; 267g, h, i; 274c; 275a; 276a, b, c; 277g, h, i; 278c; 285a, b; 301d, f, j; 360h, i; 361d, f, g, h, i, j; 370a, b, c, d, f, h.</p> <p>3. Wodny Obwód Ochronny - 192, 193, 194, 195, 196</p>	470,23
2	Ochrona czynna	<p>1. Obręb Ochronny Wigry – 1a,b,h, j-n; 2a, c, f-h, k-m; 3a, d, f, h-j, l, n; 4a-d, i, j; 5a, c, g-l, n-z, ax, bx; 6a-d, f, g; 7a-j; 8a-l, m; 9z, bx-ix, 10a, b, m, s-w, ax-lx; 11a-c, h-l; 12a, d, g-k, m, p-x; 13a, b; 14a, b, g, i-m; 15a-d; 16a-d; 17b-h; 18b-i; 19; 20; 21a, c-i, m-o; 22; 23; 24a-d, g-w; 25c-m; 26c, d, g-n; 27d, j, m-o; 28-36; 37a-h, j; 38; 39b, d-k, m-s; 40f, i-n; 41; 42; 43a, g-i, k, o-s; 44-46; 47a, c-m; 48; 49b-d, n-w; 50-52; 53a, d-o; 54a-j; 55-60; 61a-c, j-l, n-r; 62a-g, 63-77; 78a,b, o-r; 79-84; 85h-l; 86; 87a-c, f, i, r-z; 88-93; 94-98; 98A; 99; 100-106; 107a-f, k, m-s, w; 108-116; 117a-d, p; 118-126; 127a-g, i-l; 128-133; 134a-d, 135; 136a, b, f; 137-139; 140a-j; 141c; 142; 143a, d-j; 144a, d-i; 145; 146; 147a, b, f, g; 148a, b, f, h-j; 149f, h-k; 150b-j; 151-156; 157a,c-g; 158-171; 172a,b,g,j-m; 173; 174; 179, 180, 181, 182, 183; 183A, działki o nr geodez. 295-298, 311-312, 315 w obrębie Nowa Wieś, 7, 11, 60 w obrębie Magdalenowo i Wigry, 170/1, 173, 272 w obrębie Leszczewek.</p> <p>2. Obręb Ochronny Maćkowa Ruda – 201m,n,r,s, cx-fx; 201A; 202, 203a, d, g; 204d, f, n-z, ax; 205; 206a-d, i, j, l, p, r, x-zp; 207-213; 214a, c-h; 215; 216a-f; 217-219; 220 b-o, s, w-z, ax-dx; 221; 221A; 222-227; 228a, b, d-j; 229; 230a,c, f-l; 231; 232; 232A; 233 a-h, j; 234; 235 a-f, h; 236b, g, h; 237-239; 240b,c, f-h, k-n, r, t-y; 241; 242; 243 a-j, l-n; 244g, h; 245c, d; 246-252; 253a, c, d; 254-265; 266 a-c, f-h, k-n; 267 a-f, j,k, l; 268-273; 274a, b, d, f; 275 b-f; 276 d-h; 277 a-f, j-l; 278a, b, d, f; 279-282; 283 g-i; 284 a-f, j,k; 285 c-f; 286-289; 290 a-d; 291-298; 299b, d,f, h-p, t, bx, cx; 300a, c-h, j-o, s-z, ax-gx; 301b,c, g-i, k, m-p; 302-306; 307a, i, j; 308 a-c, g-i; 309-336; 337a, b; 338-359; 360 a-g; 361 a-c, k; 362a-d, g-l, 363-369; 370g; 371-374; 375 b-i; 376 a, b, f, g, h; 377a, c-j; 378-392; 393a, g-i; 394-401, działki o nr geodez. 19/1, 46/1, 25/3, 25/6, 26/2, 26/4, 26/5, 17/2, 37/2, 17/1, 23/1, 23/2, 31, 32, 33, 37/1, 41, 42, 50/1, 50/2, w obrębie Bryzgiel, 82, 105, 136, 189, 248/6, 257, 130, 91, 122, 255, 56/3, 58/1, 59/1, 59/4, 59/6, 72/1, 73, 74, 76/5, 77/1, 80/1, 90, 96, 121, 127, 188, 195, 197, 206, 208, 213 w obrębie Krusznik, 4/7 w obrębie Buda Ruska.</p> <p>3. Wodny Obwód Ochronny – 184-187, 188A, 188B, 188C, 189-191, 197-200</p>	11 771,24
3	Ochrona krajobrazowa	1. Obręb Ochronny Wigry – 5b, d, f; 9a-y, ax; 10m; 14c, d, f; 27a-c,f-i, k, l, p, r; 36A; 37i; 39a, c, l; 40a-d; 47b; 49a, f-m; 53b, c; 62h-l; 85a-	2 838,13

	<p>g; 87g, h, j-p; 93A; 107g-j, l, t; 117f-o; 140k; 141d, g, h; 148c, d, g; 149a-d, g; 172c-f, h, i; 175; 176; 177; 178; działki o nr geodez. 209-214, 217, 220,223, 224, 230, 232, 235, 236, 238-241, 243, 249-252, 259, 260, 277-280, 283-294, 299-310, 313, 314, 316-319, 321, 327, 331, 332, 340, 342, 343, 348-355, 364, 365, 370, 371, 386-389, 407-409, 413-415, 419-422, 424, 426-437, 452-455, 462, 464, 490, 491, 496, 497, 505, 509, 515, 516, 519, 520, 525-528, 531, 532, 592, 593, 614/5, 614/7, 615/2 w obrębie ew. Nowa Wieś, dz. o nr geodez. 425, 555 w obrębie ew. Leszczewek, dz. o nr geodez. 1, 2, 25, 45, 22 w obrębie ewid. Leszczewo, dz. o nr geodez. 24/5-24/11, 32/25, 32/26 w obrębie ew. Gawrych Ruda; dz. o nr geodez. 41/1 w obrębie Czerwony Folwark.</p> <p>2. Obręb Ochronny Maćkowa Ruda – 201a-l, o, p, t-z, ax, bx; 201Aa-d; 202Aa, b; 203b, c; 204a-c, g-m; 206f-h, k, m-o, s-w, ax-mx; 214b, i, j; 216g, h; 220a, p, r, t; 228c, k-n; 230b, d; 240a, d, i, j, o, p, s; 243k; 244a-f; 245a, b; 283b-f; 284g-i; 290f; 299a, c, r, s, w-z, ax; 300b, i, p, r; 301a, l, r-z, ax-cx; 307b-h; 308d,f; 337c; 362f; 375a; 376c, d; 377b; 393b, c, d; działki o nr geodez.: 18, 19, 20/2, 20/3, 89,90,91 w obrębie ew. Rosochaty Róg, 79/1, 81/1, 82, 84/1, 85/1, 89, 103, 104 120, 134, 135, 190, 232, 257, 270 w obrębie ew. Krusznik, 20 w obrębie ew. Bryzgiel, 211, 212, 478, 342 w obrębie ew. Maćkowa Ruda</p>	
Razem		15 079,60

¹⁾ Obszary zajmowane przez ekosystemy leśne, nieleśne lądowe i wodne zostały przestrzennie podzielone na oddziały oznaczone liczbą lub liczbą i dużą literą oraz pododdziały oznaczone literą. Podział na oddziały, pododdziały, oraz obręby i obwody ochronne przyjęto zgodnie z mapami przeglądowymi obrębów ochronnych Wigry i Maćkowa Ruda, sporządzonymi przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Warszawie, w skali 1:20 000, według stanu na dzień 1 stycznia 1996 r. Podział na obszary objęte ochroną czynną przyjęto zgodnie z mapą pod tytułem: „Kierunki ochrony”, sporządzoną przez Park w skali 1 : 25 000, według stanu na dzień 1 stycznia 2001 r. Podział na działki geodezyjne i obręby ewidencyjne jest zgodny z mapami ewidencji gruntów. Mapy znajdują się w siedzibie Parku, w miejscowości Krzywe.

USTALENIE MIEJSC UDOSTĘPNIANYCH W CELACH NAUKOWYCH, EDUKACYJNYCH,
TURYSTYCZNYCH, REKREACYJNYCH
I SPORTOWYCH ORAZ MAKSYMALNEJ LICZBY OSÓB MOGĄCYCH PRZEBYWAĆ JEDNOCZEŚNIE
W TYCH MIEJSCACH

I. Miejsca udostępniane w celach naukowych

Miejsce udostępniane	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
Cały obszar Parku	50

II. Miejsca udostępniane w celach edukacyjnych i turystycznych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	1. Jeziora: 1) Wigry (z wyłączeniem wysp), 2) Pierty (z wyłączeniem wyspy), 3) Leszczewek, 4) Omulówek, 5) Czarne koło Bryzgia, 6) Czarne koło Gawrych Rudy, 7) Mulaczysko, 8) Postaw. 2. Rzeka Czarna Hańcza poniżej Jeziora Wigry	625
2	Muzeum Wigier w Starym Folwarku	100
3	Ośrodek Edukacji Środowiskowej, oddziały - 148, 149, 158	50
4	Centrum Informacji Turystycznej, wystawa przyrodnicza i sala audiowizualna w budynku dyrekcji Parku w Krzywem, oddział 49g	50
5	Parking i punkt informacji turystycznej w Krzywem, oddział 49g	200
6	Wystawa etnograficzna „Ocalić od zapomnienia”, oddział 49j	50
7	Wystawa „Historia i tradycje rybactwa nad Wigrami”, Czerwony Folwark, oddział 175w	50
8	Obiekt edukacyjno – turystyczny „Dziupla”, oddział 49i	150
9	Stanica Żeglarska Bryzgiel, działka 57/1	50
10	Stanica Żeglarska Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajobrazowego, działka 553 obręb ewidencyjny Leszczewek	50
11	Stanica Żeglarska Stary Folwark, działka 424 obręb ewidencyjny Leszczewek	50
12	Polana Powały, oddział 376c,d, 377b	100
13	Pokoje gościnne w budynkach służbowych Parku: 1) Królówek 5, 2) Bryzgiel 41, 3) Gawarzec (Gawrych Ruda nr 58), 4) Leszczewek nr 40, 5) Lipniak nr 23, 6) Mikołajewo nr 34, 7) Maćkowa Ruda nr 57, 8) siedziba Dyrekcji Parku w Krzywem	41

14	Przystanki Wigierskiej Kolejki Wąskotorowej znajdujące się w Obrębie Ochronnym Maćkowa Ruda na działkach nr 72/3, 71/2, 88/3, 87/1, 86/1, 85/1, 104/1, 103/1, 103/2, 124, 123/2, 122/2, 143/2, 142/2, w obrębie ew. Ateny, 232/3, 232/6 w obrębie ewidencyjnym Bryzgiel, 13, 14 w obrębie ewidencyjnym Sarnecki	200
15	Działka nr geod. 261/18 w Starym Folwarku (własność Gminy Suwałki) – miejsce imprez i koncertów	300

III. Miejsca udostępniane w celach rekreacyjnych i sportowych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Plaża z miejscem wykorzystywanym do kąpielii na działce 553, obręb ewidencyjny Leszczewek (wieś Stary Folwark, ośrodek Polskiego Towarzystwa Turystyczno - Krajoznawczego)	100
2	Plaża z miejscem wykorzystywanym do kąpielii na działki 97/3, 97/13, obręb ewidencyjny Gawrych Ruda (Młodzieżowy Ośrodek Wypoczynkowy)	100
3	Plaża w Obwodzie Ochronnym Krzywe, oddział 47b (nad Jeziorem Czarnym Huciańskim)	200
4	Plaża z miejscem zwyczajowo wykorzystywanym do kąpielii na działce 425, obręb ewidencyjny Leszczewek (wieś Stary Folwark, koło Muzeum Wigier)	100
5	Plaża z miejscem zwyczajowo wykorzystywanym do kąpielii na działce 129, obręb ewidencyjny Gawrych Ruda (Kompleks Turystyczny „U Jawora”)	100
6	Miejsce zwyczajowo wykorzystywane do kąpielii przy działce 21/10 w obrębie ewidencyjnym Gawrych Ruda (Hotel „Nad Wigrami”)	50
7	Teren rekreacyjny z miejscem zwyczajowo wykorzystywanym do kąpielii na działce 72/2, obręb ewidencyjny Bryzgiel	50
8	Plaża z miejscem zwyczajowo wykorzystywanym do kąpielii na działce 147, obręb ewidencyjny Krusznik (nad jeziorem Mulaczysko)	50
9	Miejsce zwyczajowo wykorzystywane do kąpielii w oddziale 212c,d („Piaski”)	100
10	Miejsce zwyczajowo wykorzystywane do kąpielii w oddziale 230d (pole namiotowe „Jastrzęby”)	50
11	Miejsce zwyczajowo wykorzystywane do kąpielii w oddziale 228m,n (Zatoka Krzyżańska)	50
12	Miejsce zwyczajowo wykorzystywane do kąpielii na działce 20/31, obręb ewidencyjny Piertanie (Jeziro Pierty)	30

¹⁾ Obszary zajmowane przez ekosystemy leśne, nieleśne lądowe i wodne zostały przestrzennie podzielone na oddziały oznaczone liczbą lub liczbą i dużą literą oraz pododdziały oznaczone literą. Podział na oddziały, pododdziały, oraz obręby i obwody ochronne przyjęto zgodnie z mapami przeglądowymi obrębów ochronnych Wigry i Maćkowa Ruda, sporządzonymi przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Warszawie, w skali 1:20 000, według stanu na dzień 1 stycznia 1996 r. Podział na obszary objęte ochroną czynną przyjęto zgodnie z mapą pod tytułem: „Kierunki ochrony”, sporządzoną przez Park w skali 1 : 25 000, według stanu na dzień 1 stycznia 2001 r. Podział na działki geodezyjne i obręby ewidencyjne jest zgodny z mapami ewidencji gruntów. Mapy znajdują się w siedzibie Parku, w miejscowości Krzywe.

